

JURYRAPPORT
HET
HOOGSTE
WOORD
2026

Inleiding

Dit jaar reikt de vakjury voor de 30^e keer het Hoogste Woord uit, de prijs voor het beste kinderboek uit de inzendingen door uitgeverijen met een christelijke signatuur. Welk van de twaalf ingezonden boeken sleept deze juryprijs in de wacht?

De zeskoppige jury is een bont gezelschap afkomstig uit verschillende delen van Nederland. We hebben allemaal een eigen kijk op de boeken, vanwege onze achtergrond, onze werkzaamheden of onze geloofsbeleving. Daarin ligt onze kracht. Alle boeken zijn uitvoerig besproken.

Het aanbod

Dit waren de aangemelde boeken, op alfabetische volgorde van de achternaam van de auteur:

• Arends, Rijk	Vuur over Londen
• Berghuis, Wiesje	Het verraad van Meshach
• Biemond, Lianne	Mijn naam is Edith
• Boer, Michel de	Jip en Jens – een gevaarlijke wolf
• Jonker, Martine	De Gouden Speld, Maarten & Sofie
• Kraijo, Ineke	Heksenkind
• Nellestein, Mandy	Moedige Khan
• Noorlandt, Thijs	De kinderkoning en de Goede Dadenstrijd
• Plas, Annette van der	Sunny Twins, Het geroofd schilderij
• Weerd, Willemijn de	Ster en de verboden film

Om zo'n divers aanbod op een eerlijke wijze te beoordelen, is elke titel langs dezelfde meetlat gelegd.

1. Vormgeving

Dit betreft alle aspecten van een uitgave die te maken hebben met de vormgeving. Natuurlijk kijken we in detail naar de illustraties. Zijn ze sfeervol? Welke techniek is gebruikt? Voegen ze iets toe aan de tekst? Nodigt het omslag uit tot lezen?

De jury heeft ook oog voor de opmaak van het binnenwerk; van het gebruikte lettertype tot de opzetting van de bladspiegel toe.

2. Plot en verhaallijnen

Bij dit punt wordt de inhoud en opbouw van een verhaal onder de loep genomen. Wordt het verhaal logisch opgebouwd en uitgewerkt? Zet de auteur op een goede manier emotionele en situationele spanning in? Ook besteden we aandacht aan de uitwerking van het thema.

3. Karakterisering

Een goed verhaal drijft op sterke personages. Dit punt weegt daarom zwaar mee in de beoordeling. Zijn het ronde of vlakke karakters? Worden ze goed uitgewerkt en maken ze een ontwikkeling door?

4. Vertelstijl

Onder deze noemer valt alles wat met het taalgebruik te maken heeft. Heeft de auteur een eigen stijl, is het taalgebruik verzorgd, komen er fouten in de tekst voor, zet de auteur humor in?

5. Christelijk element

Heeft de auteur het christelijke element verwerkt in de tekst? Is dat natuurlijk met het verhaal verweven, of komt het opgelegd over?

Het is goed om hierbij op te merken dat de jury zich bewust is van de veelkleurigheid van kerkelijk Nederland. We onthouden ons van waardeoordelen over theologische visies, maar benoemen wel eventuele gevoeligheden.

Hoe beter deze verschillende aspecten zijn uitgewerkt, hoe sterker de leesbeleving is. Een verhaal met meer lagen lees je graag nog een keer. Het lezen wordt dan een rijke leeservaring. Naar zulke titels is de jury op zoek.

Een prijs als het Hoogste Woord bestaat per gratie van de aanmeldingen. Het viel de jury op dat uitgevers relatief veel historische jeugdboeken hebben ingezonden. Dit jaar ontbraken prentenboeken bij de inzendingen. Die diversiteit aan inzendingen maakt de lees- en gespreksrondes elk jaar weer anders. De jury heeft het gewaardeerd dat van sommige al langer publicerende auteurs voor het eerst een boek werd aangemeld. Niet voor niets, zoals uit de nominaties blijkt!

De jury laat zich graag verrassen, maar natuurlijk beginnen wij ook met bepaalde verwachtingen te lezen. Soms werden we daarin teleurgesteld, soms overtrof een inzending onze verwachtingen. De juryverslagen zijn gedegen rapportages van onze leeservaringen. Ons streven is om gerichte feedback te geven, waar auteur en uitgever voor de toekomst baat bij hebben.

Uiteindelijk heeft de jury op basis van bovenstaande beoordelingscriteria drie titels kunnen nomineren die kans maken op de vakjuryprijs het Hoogste Woord. Hieronder worden ze genoemd op alfabetische volgorde van de achternaam van de auteur.

Nominaties het Hoogste Woord

• Kraijo, Ineke	Heksenkind
• Jonker, Martine	De Gouden Speld, Maarten & Sofie
• Plas, Annette van der	Sunny Twins, Het geroofde schilderij

Het is jaren geleden dat de jury een boek van voormalig winnaar Ineke Kraijo te lezen kreeg. We werden niet teleurgesteld: aan alles is te merken dat er een vakauteur aan het werk is. Kraijo beheerst de kunst de lezer in enkele bladzijden het verhaal in te sleuren, om die pas weer los te laten na de laatste regel. In *Heksenkind* slaat de dertienjarige Jenneken samen met haar moeder op de vlucht. Hun leven staat op het spel, omdat ze worden beschuldigd van hekserij. Die beschuldiging – en een lafhartige aanval – vormen het begin van een spannende reis door het Nederland van 1600. Op weg naar Oudewater, waar de waag kan aantonen dat ze onschuldig zijn. Jenneken is daar zelf niet zo zeker van...

Martine Jonker is een schrijfster met een lange adem. *Maarten & Sofie* is het zevende deel in haar serie over de kerkgeschiedenis. Kerkgeschiedenis heeft soms een saai imago, om maar niet te spreken van kinderboeken over dit onderwerp. Jonker laat zien dat het anders kan: sprankelend en soepel haalt ze in dit deel een onbekendere periode voor het voetlicht. Door de ogen van de personages zit je dicht op het verhaal. De leefwerelden van een rijk meisje uit Haarlem en een arme

jongen uit Friesland in de eerste helft van de negentiende eeuw kruisen elkaar. De gebeurtenissen roepen bij Sofie en Maarten – en bij de lezer – de vraag op of geloof je wat mag kosten.

Annette van der Plas schreef een spannend avonturenverhaal over de tweeling Niek en Suus. Op het eerste gezicht niet zo verrassend; we lazen eerder over tweelingen die een misdaad oplossen. Maar van der Plas vliegt het net wat anders – en stukken beter – aan.

Er is een misdaad – maar dat die draait om een tachtig jaar oude kunstroof ligt niet voor de hand. Er zijn twee avontuurlijke kinderen – maar geen standaardkinderen. Aan etiketten plakken doet van der Plas niet; aan begrip kweken wel. Er is een boef – maar het wat en waarom rond zijn daden blijft lang open staan. Van der Plas schrijft soepel en spannend en levert met 'Het geroofde schilderij' een boek af dat gewoon klópt.

Winnaar

Sommige verhalen laten je niet los. Rijke taal, een goed verhaal en vragen waar je op blijft kauwen, daar is de jury dol op. De titel die aan al die vinkjes voldoet is... *Heksenkind*. Daarom is Ineke Kraijo de winnaar van het Hoogste Woord 2026. Eerder schreven we dat Ineke Kraijo haar lezers vasthoudt tot de laatste regel. Maar de jury heeft ondervonden dat haar verhaal länger meegaat dan de leeservaring en nog een stukje met je meereist.

Heksenkind is geen voorspelbaar christelijk kinderboek. In het juryrapport schrijven we: '...geloof en bijgeloof gaan samen op. Het bijgeloof en de angst zijn vaak sterker dan het geloof. De auteur zegt niet bij voorbaat: dit klopt niet of dit is niet goed. Dat maakt het lezen van dit boek tot een uitdagende leeservaring.' Gecombineerd met het spannende plot, de rijke taal, de krachtige verstellstem en de sterke historische context maakt dat *Heksenkind* tot de winnaar van het Hoogste Woord 2026.

De prijs

De winnaar van het Hoogste Woord wint een geldbedrag en een kunstwerk, gemaakt door Helene Pruijssen-Wierenga.

Tot slot

De vakjury het Hoogste Woord, die sinds 1995 actief is, wil de kwaliteit van christelijke kinderboeken verhogen en vernieuwing stimuleren door gericht aandacht te besteden aan goedgeschreven, christelijke jeugdboeken. Er is veel veranderd sinds die tijd. Door auteurs en uitgeverijen is hard gewerkt is aan het tot stand brengen van mooie en kwalitatief goede boeken. De jury is daar blij mee.

De jury:

Ruth Hartog
Elza Hoogendoorn
Rebecca Koppejan
Hans Mijnders
Roel Verloop
Marija Veldhoen (v)

			Titel: Heksenkind Auteur: Ineke Kraijo Omslag: Cees van der Steldt Uitgeverij: De Toren
--	---	--	--

Samenvatting

In 1595 woont de 13-jarige Jenneken met haar moeder in het gehucht Oostrik in De Peel. Wanneer haar moeder probeert een ziek buurjongetje te genezen met kruiden, worden zij en Jenneken beschuldigd van hekserij. Om te ontsnappen aan de brandstapel vluchten ze naar De Heksenwaag in Oudewater. Alleen de waagmeester kan bewijzen dat ze onschuldig zijn.

Tijdens hun reis moeten ze oppassen voor plunderende soldaten die (in de Tachtigjarige Oorlog) het land doorkruisen. Als haar moeder vertelt dat haar man een Spaanse soldaat was die werd vermoord door een geus, begrijpt Jenneken wie haar vader is.

De schrik is groot als blijkt dat Jenneken tijdens het wege te licht is. Ze vlucht weg, maar wordt gevonden door Hannes, een boerenzoon. Na opnieuw te zijn gewogen, legt de waagmeester uit dat ze klein en mager is voor een meisje van dertien jaar. Daarom past haar gewicht bij haar lengte en bouw. Tot haar opluchting ontvangt Jenneken het certificaat.

Vormgeving

Het hardcover boek heeft een collageachtige omslag. Op de voorkant staan Jenneken en haar moeder, een weegschaal en een brandend huis tegen een rood/oranje achtergrond. De compilatie van beelden is technisch niet fraai en oogt onaantrekkelijk. Jenneken is uitdrukingsloos en lijkt in niets op haar moeder. Ook valt op dat de titel niet is gecentreerd.

Het binnenwerk is prima uitgevoerd met een fijne bladspiegel, interlinie en lettergrootte.

Boven elk hoofdstuk staat een titel die goed past bij het desbetreffende hoofdstuk. Soms worden de datum en het jaar vermeld.

Achter in het boek staan een verklarende woordenlijst, een overzicht van historische personen en een verantwoording.

Plot en verhaallijnen

Dit historische verhaal boeit vanaf de eerste bladzijde. De angst is voelbaar en de spanning is goed opgebouwd. Qua spanningsopbouw is hoofdstuk 6 een mooi voorbeeld: terwijl Jenneken om haar vriendin Duyfke roept, barst een onweersbui los. De omstanders zien het roepen van Jenneken als het aanroepen van de duivel, die met onweer antwoordt: *'Duyfke!' brult ze uit alle macht. In de verte rommelt de donder. Een bliksemschicht klieft door de lucht.* (p. 30)

De gebeurtenissen wisselen elkaar in hoog tempo af: een bijna-verdrinking van Jenneken, een aanval door een wolf, de bijna-verbranding van Jenneken, de bijna-verdrinking van moeder in het moeras en de bijna-verkrachting van moeder door een Spaanse soldaat. Tijd om dat als lezer te verwerken is er niet, want dan dient de volgende spannende gebeurtenis zich alweer aan.

Niet alle gebeurtenissen zijn realistisch:

- Dat Jenneken zich in het bosmeer weet te redden door een rietstengel als luchtpijp te gebruiken (p.47) is ongeloofwaardig.
- Het gevecht met de wolf (hoofdstuk 14) kan in het echt zo niet plaatsvinden. Een wolf valt in de beschreven situatie geen mensen aan.

Mooi is dat Jenneken gaandeweg de reis het verhaal van haar afkomst leert kennen. Dat voegt een emotionele spanningsboog toe.

De schrijfster heeft duidelijk research gedaan, gelet op de historische feiten en de weetjes over kruiden.

Door de spanning, de angst en de manier waarop seksualiteit en geweld een plaats krijgen in het verhaal is *Heksenkind* voor de jury een 12+ boek.

Karakterisering

Jenneken is een gelaagd personage, die zelf ook twijfelt of ze een heks is: *Zouden de dorpelingen gelijk kunnen hebben? Is ze echt een duivelskind?* (p. 58). Ze heeft een pittig karakter: ze deelt heel wat klappen uit en slaat zelfs bijna een Spaanse soldaat dood. Berouw lijkt ze daar niet echt over te hebben. Vriendin Duyfke maakt een ontwikkeling door in haar benadering van Jenneken. Anderen – zoals Nees en vrouw Gommers – zijn zo verward in hun vooroordelen en haat dat ze stereotiep worden. Mooi dat de auteur allerlei verschillende personen in het boek naar voren laat komen. Ze laat hen van hun menselijke kant zien, terwijl er vaak vooroordelen over hen bestaan: de heksen, het kermisvolk, de kluisenaar en de Spaanse soldaat.

Niet alleen mensen zijn personages, een groot deel van het verhaal speelt zich af in het bos, dat zelf ook eigenschappen krijgt toegeschreven. Zo zegt moeder: *'Het bos is gul, het geeft en geeft, terwijl mensen alleen maar nemen.'* (p. 87)

Vertelstijl

Ineke Kraijo heeft een vlotte schrijfstijl. Ze beheerst het principe van show don't tell goed, waardoor je als lezer het verhaal in wordt getrokken. Jammer dat de auteur dit principe op de eerste pagina van het verhaal niet toepast, maar expliciet vermeldt: *Duyfke is Jennekes beste vriendin, maar de laatste tijd heeft Duyfke weinig tijd voor haar.* (p. 7)

De auteur voegt op een mooie manier beelden in die passen bij de tijd waarin het verhaal speelt:

- *Een deel van de wortels ligt boven de grond, dwars door elkaar als pieren in een pot.* (p. 11)
- *Ze proeft de woorden op haar tong. Ze smaken zoeter dan de eerste bosaardbeien van het jaar.* (p. 182)

Regelmatig staan er mooie zinnen in het verhaal, zoals:

- *Moeder is als een vogel die vrijheid inademt. Ze verpietert in een kooi. Haar kleuren zullen verbleken, als een hermelijnenvacht in de winter.* (p. 90)

Er staan een aantal foutjes in het boek, bijvoorbeeld:

- *Ik ben weggerend, over de heide en daar heb ik heb gewacht...* (p. 98)

De jury waardeert het dat Kraijo niet alles heeft ingevuld. Zo wordt niet duidelijk wie vader heeft vermoord. Is boer Gommers de moordenaar?

Christelijke element

Jenneken is rooms, ze gaat naar de mis, biecht en slaat een kruisje. Maar geloof en bijgeloof (ook onder gelovigen) gaan samen op. Het bijgeloof en de angst zijn vaak sterker dan het geloof.

Knap hoe Kraijo de lezer meeneemt in dat bijgeloof: een houten poppetje dat warm wordt, de voorspelling van de waarzegster... De auteur zegt niet bij voorbaat: dit klopt niet of dit is niet goed. Dat maakt het lezen van dit boek tot een uitdagende leeservaring. Ook wordt het literaire gehalte erdoor versterkt.

Conclusie

Een boeiend, goed geschreven verhaal met sterke personages. De angst, die in die tijd heel sterk aanwezig was, voel je als lezer. Mooi dat er al lezend vragen overblijven, waardoor je als lezer gedwongen wordt om na te denken.

Kraijo heeft grondig onderzoek gedaan naar die tijd en dat merk je als je het boek leest.

Jammer dat de ongeloofwaardige passages en de vele voorvallen afbreuk doen aan dit verder geslaagde, historische verhaal.

Info auteur

Ineke Kraijo schrijft voor alle leeftijden en heeft ruim vijftig boeken op haar naam staan. Meerdere van haar boeken sleepten een prijs of nominatie in de wacht. Zo won ze in 2022 de Young Adult Prize met *Het zwarte jaar*.

OVERIGE NOMINATIES

	Titel: De Gouden speld, Maarten en Sofie (De Gouden Speld deel 7) Auteur: Martine Jonker Omslagontwerp: Ruchama Nijenhuis Binnenwerk: Coco Bookmedia Kaart en stamboom: Linda van den Born Uitgeverij: Gideon
---	---

Samenvatting

De Gouden Speld is een historisch verhaal dat zich afspeelt in 1836 en 1837. De twaalfjarige Sofie woont samen met haar vader in Haarlem. Haar moeder, broertje en zusje zijn drie jaar geleden gestorven tijdens een cholera-epidemie. Sofies vader is bevriend met Willem ten Boom. Regelmatig gaan ze naar Amsterdam, om daar de huiskringen van Isaac da Costa bij te wonen. Tijdens één van deze bijeenkomsten maken ze kennis met de Friese Maarten en Rein. Ze wonen in Nijeberd, het dorp waar de oom van Sofie predikant was. Na zijn plotselinge overlijden is er een vrijzinnige predikant in de gemeente van Nijeberd gekomen. Maarten en Rein hebben veel moeite met zijn uitleg van de Bijbel en komen daarom met andere dorpsgenoten samen om de Bijbel te bestuderen. Daarmee nemen zij een risico, want religieuze bijeenkomsten met meer dan twintig personen zijn niet toegestaan door de overheid. Sofies vader raakt betrokken bij de gemeente in Nijeberd en dat komt hem duur te staan. De burgemeester van het dorp, de grietman, laat hem oppakken en in de gevangenis gooien. Gelukkig komt hij met hulp van tante Feikje weer vrij.

Vormgeving

De omslag van het boek past naadloos in de serie van de Gouden Speld. Twee donkere silhouetten stellen Maarten en Sofie voor, de hoofdpersonen van het boek. In het boek is een kaart opgenomen van het Koninkrijk der Nederlanden in het jaar 1836. Deze kaart riep bij de jury vragen op, omdat het plaatsje Nijeberd in werkelijkheid niet lijkt te bestaan. Omdat alle andere plaatsen wel bestaan, wordt de suggestie gewekt dat ook Nijeberd een bestaand dorp is. In het nawoord spreekt de auteur over het plaatsje Nij Beets. Het zou kunnen dat Nijeberd symbool staat voor Nij Beets. Dit dorp ligt echter niet op dezelfde plek als Nijeberd.

Plot en verhaallijnen

Martine Jonker kiest ervoor om in dit boek een relatief onbekende periode uit de kerkgeschiedenis voor het voetlicht te halen. Ze ontsluit met dit verhaal een onbekende wereld en brengt deze dichtbij. Het centrale thema in het boek is godsdienstvrijheid. Wat kost het Maarten, Rein en de andere bewoners van Nijeberd om samen te komen en de Bijbel te bestuderen? Het verhaal moet even op gang komen, maar zeker de verhaallijn rond Maarten kent genoeg spanning om als lezer betrokken te blijven. *De Gouden Speld* is het verbindende element in deze serie. Het sieraad gaat terug tot de wijzen uit het Oosten en is al die tijd in de familie van Sofie gebleven. Als je dit deel leest zonder de andere

delen te kennen, is het wat ongeloofwaardig dat iemand rond 1900 beweert een sieraad te hebben dat van de wijzen is geweest.

Een origineel verhaalelement is de turf die Maarten aan Sofie cadeau doet. Door dit stuk turf regelmatig om te draaien blijft Sofie aan Maarten denken. Het is mooi hoe de auteur de verschillende leefwerelden van Maarten en Sofie met elkaar in gesprek brengt en beide personages van elkaar leren.

Karakterisering

De auteur is er in geslaagd om overtuigende personages neer te zetten. Sofie is een pittig meisje, dat er niet voor terugdeinst om het op te nemen tegen de zoon van de grietman. Daarin lijkt zij op haar tante Feikje, die ook haar mannetje staat tegenover de grietman zelf. De bewoners van Nijeberd zijn dappere mensen, die veel over hebben voor de juiste uitleg van het woord van God. Hun geloof, twijfel en angst komen dichtbij. De grietman en zijn zoon Tjerk zijn karikaturen. Er wordt niets goeds over hen gezegd en ook hun uiterlijk werkt niet in hun voordeel. De jury vindt het jammer dat het beeld van hen zo eenzijdig is.

Vertelstijl

Het boek is soepel geschreven en leest prettig. De vertelstijl is levendig en fris. De auteur is sterk in locatiebeschrijvingen. De context waarin de gebeurtenissen zich afspelen komt tot leven en zie je als lezer voor je. Voor een historisch boek is dat knap gedaan. Ook de dialogen lezen heel prettig. De auteur maakt gebruik van humor, bijvoorbeeld wanneer Sophie de zoon van de grietman een emmer melk in het gezicht gooit: *Mevrouw Lok, de eigenaresse van de koe, kwam op het rumoer af. 'Wat gebeurt daar? O.. Tjerk Dijkstra!' Ze sloeg haar schort voor de mond en kon met moeite een schaterlach onderdrukken.(...) Druipend van de melk verliet Tjerk het erf. (p.73).*

Christelijk element

Het christelijk geloof speelt een belangrijke rol in dit boek. Er is de personages veel aan gelegen om de juiste uitleg te ontvangen over het woord van God. Martine Jonker besteedt daarbij vooral aandacht aan de uitleg van de profetieën over Israël. Voor Isaac da Costa als bekeerde Jood waren deze teksten van groot belang. De jury vroeg zich af of het de afgescheidenen in dorpen als Nijeberd niet in de eerste plaats te doen was om een uitleg van de Bijbel waarin het gaat om persoonlijke toe-eigening van het geloof. Voor turfstekers als Rein en Maarten voelt de uitleg over Israël wat minder relevant. Het onderscheid tussen het Réveil rond Isaac da Costa en de latere Afscheiding is in dit boek niet helder. Beide bewegingen lijken gelijktijdig plaats te vinden. In het nawoord legt Martine Jonker meer uit over deze periode in de kerkgeschiedenis. Boeiend is de geloofsontwikkeling die Sophie doormaakt. Het geloof wordt voor haar doorleefd, persoonlijker en van grotere waarde. Deze ontwikkeling wordt op een natuurlijke en onnadrukkelijke manier door de auteur beschreven.

Conclusie

Martine Jonker brengt in dit boek een onbekend stuk van de kerkgeschiedenis tot leven en laat zien hoe groot de waarde van de Bijbel is. De jury heeft waardering voor de originele thematiek, de levendige personages en de soepele vertelstijl.

Info auteur

Martine Jonker houdt zich als logopedist en auteur bezig met taal in de breedste zin van het woord. Ze heeft meerdere boeken gepubliceerd, zowel voor jonge kinderen als voor tieners en ook voor volwassenen. Momenteel schrijft ze de serie over de Gouden Speld, die in totaal uit acht boeken zal bestaan.

	Titel: Het geroofde schilderij (Sunny Twins deel 3) Auteur: Annette van der Plas Illustrator: Irene Berbee Uitgeverij: Buddy Books
---	--

Samenvatting

In *Het geroofde schilderij* ontdekt de tweeling Niek en Suus (De Sunny Twins) dat er iets bijzonders is met de inbraak bij hun tante. Ze ontdekken een geheime ruimte en komen op het spoor van een historische kunstroof tijdens de Tweede Wereldoorlog. Samen gaan ze op onderzoek uit om de vermiste kunstschaten te vinden.

Vormgeving

De vormgeving van *Het geroofde schilderij* is verzorgd. De illustratie op de cover sluit goed aan bij de inhoud van het verhaal en vormt bovendien een consistent geheel met de andere delen in de serie, waardoor de herkenbaarheid wordt versterkt. Tegelijkertijd roept de gekozen cartooneske tekenstijl enige verwondering op, omdat deze minder voor de hand ligt bij een avonturenverhaal met een historisch karakter. De jury was niet enthousiast over de stijl van de binnenwerkillustraties. Het leeslint geeft een luxueuze uitstraling en past bij dickere boeken, maar is voor een dun kinderboek een tikje overdadig. De grote sticker '80 jaar vrijheid' trekt de aandacht, maar past niet echt bij het verhaal. Het heeft bijvoorbeeld een verzorgde bladspiegel, maar voor een kinderboek hadden er meer illustraties toegevoegd kunnen worden.

Plot en verhaallijnen

Het verhaal start met een proloog over een gebeurtenis tijdens de Tweede Wereldoorlog. In deze proloog wordt een kunstroof beschreven: een origineel uitgangspunt voor een spannend jeugdboek! De situatie die in de proloog wordt weergegeven, komt duidelijk terug in de verhaallijn die volgt. Voor een minder ervaren lezer zal deze duidelijkheid helpen bij het volgen van het verhaal, voor anderen kan het zorgen voor voorspelbaarheid. De proloog is misschien wat overbodig, een verhaalopbouw waarin de informatie uit de proloog gaandeweg het verhaal uit de doeken wordt gedaan, was verrassender geweest.

De verhaallijn kent verder een duidelijk chronologisch verloop, waarin de gebeurtenissen in logische volgorde worden verteld. Er is een goede spanningsopbouw, waardoor je absoluut verder wilt lezen. De inbreker zit hen op de hielen, wat een gevoel van urgentie geeft.

Sommige passages zijn wat voorspelbaar of te toevallig. Bijvoorbeeld de situatie waarin Suus net even beneden is, op het moment dat de Duitser terugkomt. Helemaal duidelijk is dit fragment op pagina 82 niet. Ze gaat naar beneden, maar blijkt uiteindelijk helemaal uit beeld?

Een aantal aanwijzingen in het verhaal worden vrij snel gevonden. Dat draagt bij aan de vaart van het verhaal, maar voelt soms iets te makkelijk. Bijvoorbeeld de briefjes met informatie in de auto, die er gewoon voor het grijpen liggen. Daar had best iets meer moeite voor gedaan mogen worden.

Karakterisering

De hoofdpersonages in dit verhaal zijn de tweeling Niek en Suus. Op pagina 12 introduceert de auteur ze op een prettige wijze door het vertelprincipe 'show, don't tell' toe te passen. Deze twee

karakters zijn elkaars tegenpolen en vullen elkaar zo goed aan. Dat werkt op zich leuk en wordt consistent doorgevoerd in het verhaal. Heel origineel is deze opzet niet, want verhalen met dit type tweelingen zijn er meer.

In de karakterbeschrijving gaat er relatief veel aandacht naar de personage van Niek. Zijn sociale onhandigheid en specifieke interesses geven een heel eigen beeld. De onbezonnen acties met behoorlijk wat risico die Niek onderneemt, rijmen niet helemaal met de karakterisering van een wat sociaal angstige en ogenschijnlijk meer introverte persoon. De jury waardeert echter dat Niek niet 'gelabeld' wordt, maar er gewoon mag zijn in zijn uniciteit.

Het personage van Suus is minder uitgewerkt. Haar rol in het verhaal lijkt vooral het oplossen van sociale situaties, terwijl Niek het verdere werk op zich neemt. Dit neigt naar een genderbevestigende karikatuur.

Vertelstijl

Het verhaal is vlot geschreven in een voor kinderen toegankelijke en opvallend soepele stijl, waarin humor en spanning worden afgewisseld. De goede balans tussen tempo, verhaalontwikkeling en taalgebruik zorgt ervoor dat dit boek toegankelijk en aantrekkelijk is voor basisschoolleerlingen. Verder is de tekst uitzonderlijk goed verzorgd en is vrijwel foutloos.

Op p. 15 vraagt Suus plagend aan Niek: 'Hoor ik daar een prullenbak rammelen?' Deze manier van zeggen kende de jury niet en riep verwarring op.

De informatie in het nawoord, ondersteund met foto's, voegt echt iets toe. Daar wordt het historische aspect van het verhaal uitgewerkt. In het verhaal komen die in mindere mate aan de orde, pas in de laatste hoofdstukken krijgt dit een plek.

Christelijk element

Expliciet christelijke elementen zijn in dit verhaal niet aanwezig, maar christelijke waarden als omzien naar elkaar en respect hebben voor de ander komen zeker terug in het verhaal.

Het taalgebruik is doorgaans netjes, op een enkel woord na.

Conclusie

Het geroofde schilderij is een toegankelijk en aantrekkelijk avonturenverhaal voor basisschoolleerlingen. Zonder proloog en met meer uitwerking van historische aspecten binnen de verhaallijn had het verhaal aan kracht kunnen winnen. Dan was het doel om de interesse van leerlingen voor geschiedenis en kust aan te wakkeren mogelijk nog nadrukkelijker geworden.

Korte bio auteur en illustrator

Annette van der Plas is kinderboekenschrijver. Eerder schreef ze in de serie Sunny Twins *Gevaar rond de steenfabriek* en *De geheime schuilplaats*. Daarnaast is Annette ook boekvlogger onder de naam #Kinderboeken.Eentikkieanders

Irene Berbee is striptekenaar en illustrator. De illustraties voor de serie Sunny Twins zijn haar eerste voor kinderboeken. Als striptekenaar tekende ze o.a. voor Jan Jans en de kinderen.

OVERIGE BOEKEN

	Titel: Vuur over Londen Auteur: Rijk Arends Omslag: Wordt niet genoemd Uitgeverij: Den Hertog
---	--

Samenvatting

In 1939 komt Hans met zijn vader (Duitse Joden) veilig aan in Londen, waar ze worden opgevangen in een vluchtelingenkamp. Daar ontmoeten ze al snel zus Lotte en moeder. Ze proberen in deze nieuwe omgeving hun weg te vinden, maar daar heeft het hele gezin moeite mee na zo lang gescheiden te zijn geweest. Hans gaat klusjes doen en ontmoet daarbij Victor, met wie hij een bedrijfje opzet: samen bouwen ze shelters (schuilplaatsen in oorlogstijd) en zoeken ze manieren om te overleven in een stad die elke nacht getroffen wordt door bombardementen. Parallel aan het verhaal van Hans wordt dat van Lotte verteld. Zij maakt zich zorgen om haar pleegbroer Dave, die wordt opgeroepen voor militaire dienst. In de chaos door de bombardementen raken de gezinsleden elkaar kwijt, maar gelukkig overleven ze allemaal. Hun huis is verdwenen, maar ze vinden een fijne plek op het platteland, waar ook de tweeling weer herenigd wordt met het gezin.

Vuur over Londen is een vervolg op *Het meisje zonder naam* en *Nergens welkom*. Op de achterflap staat dat de boeken los van elkaar zijn te lezen. De jury deelt deze mening niet. Vooral bij het lezen van dit deel is informatie uit de andere delen nodig om het verhaal te kunnen begrijpen en de diepte ervan mee te krijgen.

Vormgeving

De omslag van dit hardcoverboek bestaat uit drie beelden, die zijn verweven tot een spannend geheel:

- Een jongen met een indringende blik: Hans. Het is jammer dat voor dit beeld exact dezelfde foto is gebruikt als op de omslag van *Nergens welkom*, omdat Hans ruim een jaar ouder is geworden.
- Een meisje, en profil, met een nadenkende blik: Lotte.
- Een in puin geschoten stad: Londen.

In één oogopslag is duidelijk dat het een oorlogsboek is. De titel is door de contrasterende witte kleur goed te zien. Het binnenwerk is rustig: een mooie bladspiegel met voldoende ruimte tussen de zinnen. Aan het begin van elk hoofdstuk is óf Hans, óf Lotte afgebeeld, soms vergezeld van een tijdsaanduiding. De omslagen van de drie boeken van deze serie vormen een mooie eenheid.

De keus voor de titel is goed passend bij het verhaal. Op de achterflap staat een uitgebreide tekst die het verhaal goed weergeeft.

De jury vindt het jammer dat de naam van de vormgever niet wordt genoemd.

Plot en verhaallijnen

De start van het verhaal boeit gelijk: Hans en zijn vader krijgen een plaats in een houten barak. Al snel is duidelijk dat het om een vluchtelingenkamp in Londen gaat.

Jammer dat er in het begin geen duidelijke plot in het verhaal zit, het werkt niet ergens naartoe. Elke keer zijn er kleine, spannende gebeurtenissen of vragen, maar die worden vervolgens snel opgelost:

- De vereniging van het gezin: moeder en Lotte vinden hen.
- Hans heeft een plan: zijn plan lukt.
- Ze zijn elkaar kwijt: ze vinden elkaar weer.

Hierdoor kabbelt het verhaal lang. De stijl is sterk beschrijvend. Als het verhaal eenmaal op gang komt en een duidelijke spanningsboog krijgt (bij de luchtaanvallen), gaat de plot verrassen.

Karakterisering

Hans blijft lang vastzitten in het verleden. Het voelt als een opluchting als hij in de kelder een herbeleving krijgt van de traumatische gebeurtenissen. Eindelijk komt die oude pijn er een keer uit.

Lotte is een wijs meisje, dat veel nadenkt over de relatie met haar ouders. Ze voelt en beseft dat alles anders is en heeft het daar moeilijk mee. Ze wil haar 'oude' moeder weer terug.

Bij Hans en Lotte is niet echt sprake van een heel duidelijke ontwikkeling.

Sommige personages springen er uit, zoals Victor. Hij is een mooi, hoopvol personage. Hij doet iets wat niet mag (eten 'stelen', weglopen uit het weeshuis), maar is ook bereid veel op te offeren om zo mee te werken aan vrede.

Moeder maakt een mooie ontwikkeling door. Lang is ze lamgelegd door wat haar overkomt. Maar als ze het verdriet van tante Lea ziet en de slachtoffers van de bombardementen, keert haar daadkracht terug.

Vader blijft, net als veel bijfiguren, in dit deel wat vlak. Een paar keer wordt gezegd dat hij last heeft van zijn herinneringen, maar verder doet de schrijver daar niets mee.

Vertelstijl

De vertelstijl is in een groot deel van het verhaal sterk beschrijvend, waardoor het verhaal en de personen op afstand blijven. Regelmatig wordt beschreven *dát* iets gebeurt, maar niet *hóe* het gebeurt. Dat is jammer, want Arends heeft in eerdere boeken bewezen een boeiende verteller te zijn.

- P. 59: *Het moet papa en mama ontzettend veel pijn doen...* Laat dat maar zien en voelen!

Ook was het beter geweest als Arends in een paar veelbetekenende scènes door show, don't tell had laten zien wie de personages zijn, hoe ze omgaan met het verleden en waar ze in het heden mee worstelen. Nu laat hij weinig aan de verbeelding over.

Het taalgebruik is soms slordig:

- P. 18: twee keer 'weer' in twee zinnen, zo'n woordherhaling is stilistisch niet fraai.

- P. 20: De eerste twee zinnen hebben allebei 'lijkt'. Sowieso komt dit woord te vaak voor.

- P. 105: hoofdslagader (moet zijn: halsslagader)

Er staan ook echte pareltjes in het boek.

- P. 62: Na lange tijd komen de twee jongste kinderen (de tweeling Romy en Heinrich) weer even thuis. Vooral Romy is zo vervreemd van haar ouders, dat ze weggaat zonder afscheid. Moeder is hierdoor geraakt: *Romy heeft me niet eens een hand gegeven*. De reactie van vader is mooi: *Als ze je geen hand geeft, hoeft ze hem ook niet los te laten*.

- P. 74: Lotte en Hans zien dat een restaurant van Italiaanse eigenaars wordt vernield. Als Lotte kijkt naar de glazen punten die nog in de kozijnen van de kapot gegooide ramen zitten, schrijft Arends: *Bocca di Lupo is een wolfsmond geworden die wagenwijd openstaat. Maar de echte wolven lopen nu in en uit*.

Christelijke element

De jury vindt het jammer dat het christelijk element in dit deel afwezig is. De inhoud van het boek vraagt daar wel om. Er gebeurt zoveel! Wat doet dat met hun geloof? In deel 1 en 2 is dit element juist op een mooie manier aanwezig.

Conclusie

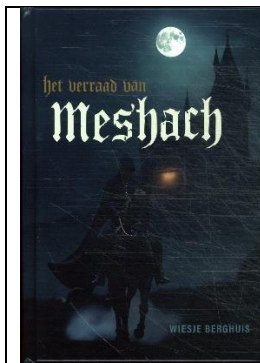
De jury heeft waardering dat Arends voor dit boek (en de twee eerder verschenen delen in deze serie) heeft gekozen voor een in Nederland relatief onbekende, historische gebeurtenis: Duitse Joden die in 1939 uit hun land vluchten. De auteur weet goed weer te geven hoe ingewikkeld, traumatisch en vol gevaren deze tijd voor hen was.

Jammer dat Arends in dit deel te lang aan het beschrijven is voor hij toekomt aan waar hij het beste in is: boeiend vertellen.

De vertelstijl kan een stuk strakker, maar er staan ook prachtige zinnen en rake formuleringen in. Als het verhaal eenmaal op gang is, wordt het spannend en weet het de lezer te raken.

Info auteur

Rijk Arends is locatiedirecteur van een basisschool en kinderboekenschrijver. Met twee eerdere boeken, *Overboord* en *De andere wereld* won hij Het Hoogste Woord.

Titel: Het verraad van Meshach
Auteur: Wiesje Berghuis
Omslagontwerp en binnenwerk: Jore ontwerp
Uitgeverij: Triple boeken

Samenvatting

Levi en zijn beste vriend Leonardo komen in het bos een groep ridders tegen, onder leiding van Uriah. Deze groep is op zoek naar Meshach, een in het zwart geklede ruiter op een gitzwarte hengst. Omdat de jongens handig zijn met pijl en boog en de omgeving goed kennen, vraagt Uriah hen om bij hem in dienst te komen. De jongens vertrouwen Uriah en voelen zich bij hem op hun gemak. Daarom gaan ze graag met hem mee, ook al begrijpen ze niet precies wat er aan de hand is. In de loop van het verhaal wordt langzaam duidelijk wie Uriah is en wat er op het spel staat. Tussen de aanhangers van Meshach en de volgelingen van Uriah komt het tot een hevige strijd. De groep van Uriah wint dankzij hun geheimzinnige wapenrusting die zij van Uriah gekregen hebben. Na de strijd keren Levi en Leonardo terug naar hun dorp.

Vormgeving

Het boek is verzorgd vormgegeven, met een stevige hardcover omslag. Het omslag is donker en toont een in het zwart geklede ruiter op een zwart paard. Op de achtergrond is een burcht te zien. Het is onduidelijk waar het lichtschijnsel bij de burcht vandaan komt. Het mysterieuze omslag past bij de sfeer van het verhaal, maar is wel erg donker. Op de schutbladen is een landkaart afgebeeld met de belangrijkste plaatsen waar dit verhaal zich afspeelt. De fraai getekende kaart roept de sfeer op van een fantasy-verhaal en prikkelt de nieuwsgierigheid. De geheimzinnige namen blijken een betekenis te hebben. Zo betekent 'Odwaga' - het dorp waar de jongens vandaan komen - moed of dapperheid en 'Selamanya' - de woonplaats van Abner en Uriah - Eeuwigheid. De woorden zijn ontleend aan verschillende talen. Het is spijtig dat de betekenis ervan niet duidelijk wordt gemaakt in het boek.

Plot en verhaallijnen

Het verhaal van Meshach heeft een interessant plot. Er staat veel op het spel en als lezer wordt je meegenomen in de spannende gebeurtenissen. Gedurende het verhaal wordt duidelijk dat het niet alleen gaat om een spannend ridderverhaal, maar om een christelijke allegorie. Om die reden is het vreemd dat de auteur het verhaal dateert in 1467. Dit doet afbreuk aan het universele karakter van de allegorische vertelling. Ook corresponderen de Bijbelse namen van de personages niet met de tijd waarin het verhaal zich afspeelt.

De uitwerking van de plot laat helaas veel te wensen over. Er blijft veel onduidelijk en soms is het verhaal ongeloofwaardig. Zo weet Meshach in zijn eentje een burcht te veroveren en de hertog die daar woont te overheersen. Daarna brengt hij een leger op de been dat versterking krijgt van een groep piraten. Het is moeilijk voor te stellen hoe Meshach de piraten heeft weten te bereiken als deze zich op zee bevinden. De jury begreep niet goed waarom na de hevige eindstrijd de volgelingen van Uriah weer naar huis worden gestuurd. Je zou verwachten dat de strijd nu ten einde is en dat allen die Uriah trouw zijn gebleven in zijn huis mogen komen wonen, zoals hij hen ook beloofd had.

Karakterisering

Levi en Leonardo hebben elk hun eigen karakter. Levi is moedig, kan goed jagen en kent het bos op zijn duimpje. Leonardo is gezegend met een helder verstand en twee rechterhanden. Hij kan razendsnel slimme oplossingen bedenken. Deze karaktereigenschappen kunnen zij goed gebruiken in dienst van

Uriah. Luca is een derde jongen die zich bij de groep van Uriah voegt. Hij vindt het heel moeilijk om nabijheid te verdragen en stelt zich ronduit vijandig op tegenover Uriah. Door de liefde en vasthoudendheid van Uriah geeft Luca zijn verzet op en ontdekt hij dat hij er mag zijn zoals hij is. De jongens zijn zich erg bewust van hun eigen gevoelens. Ze vinden het heel bijzonder dat Uriah zoveel in hen ziet en beseffen hoe bijzonder dit is. Het is jammer dat de auteur dit meerdere keren met zoveel woorden benadrukt: 'Uriah geeft hem het gevoel dat hij bijzonder is en dat haalt het beste in hem naar boven. Hij wil niets liever dan Uriah dienen en de man trots op hem laten zijn. Levi heeft het gevoel dat Uriah al trots is zonder dat hij er iets voor doet. Zoiets kan hij niet vatten, dan kan toch niet zomaar? Nee, hij zal het moeten blijven verdienen, net als thuis en daar zal hij hard voor werken. Hij zal Uriah niet teleurstellen.' (p. 30-31).

Uriah is een bijzondere man, die een afspiegeling lijkt van Jezus. Hij is liefdevol, vergevingsgezind en bereid om zijn leven te geven voor zijn vrienden. De figuur van Meshach roept vragen op. Zijn naam betekent 'die als God is'. Daarmee verwijst de auteur naar het verlangen van Meshach om koning te worden in plaats van Abner. Hij lijkt een verpersoonlijking te zijn van de satan. Enerzijds heeft hij veel macht. Zo kan hij bijvoorbeeld een roedel wolven temmen. Anderzijds is het een wat zielig figuur, die lichtgeraakt is. In een lange monoloog wil hij de sympathie van de burchwachter winnen door uit te leggen hoe hij door Uriah en Abner is gepasseerd. Het is de jury niet duidelijk geworden wat de bedoeling van deze passage is. Wil de auteur sympathie oproepen voor Meshach door zijn beweegredenen duidelijk te maken? Of wil zij juist laten zien hoe onredelijk het is wat Meshach doet?

Vertelstijl

Het boek is met veel vaart geschreven. Je proeft als lezer het vertelplezier waarmee de auteur het verhaal heeft geschreven. Het taalgebruik is echter vaak storend. Het persoonlijk taalregister wisselt voortdurend en er komen veel anachronismen in het boek voor. Enkele voorbeelden van modern taalgebruik zijn: adrenaline, wauw, vervelend ventje, bibbers in zijn benen, een grote oen, flashbacks. Deze terminologie past niet in de context van een middeleeuws ridderverhaal. Ook de zinsconstructies zijn vaak niet kloppend. Een voorbeeld is de zin: *Bewust en geforceerd haalt Meshach de laatste herinnering naar boven die hem heeft doen beslissen om te vertrekken* (p.94). Een ander voorbeeld is: *Hij kreeg een zaligmakende blik in zijn ogen* (p. 44). Het taalgebruik en de vele grammaticale onjuistheden doen afbreuk aan dit boek. Gelukkig zijn er ook mooie zinnen in dit boek te vinden, zoals op pagina 61: *Hij voelt zich ballast, extra gewicht in je buidel waar je niets aan hebt tijdens een lange trektocht*. De metafoor die de auteur hier gebruikt is passend en versterkt het verhaal.

Christelijke element

Het christelijke element is in dit boek heel duidelijk aanwezig. Gedurende het verhaal blijkt dat Uriah een afspiegeling is van Christus. Hij komt van de Vader en geeft zijn leven voor zijn vrienden. De wapenrusting die Uriah aan zijn vrienden geeft vond de jury een mooie vondst. Zo wordt concreet wat Paulus bedoelt met de wapenrusting van het geloof. De jury had moeite met de manier waarop over de opstanding van Uriah uit de dood wordt verteld. Dit centrale element in het christelijk geloof wordt in het boek in enkele zinnen afgedaan en wekt nauwelijks verbazing bij de volgelingen van Uriah. Daarmee dreigt het beslissende en unieke karakter van Christus' opstanding te vervlakken.

De auteur wil met dit boek zowel een allegorie als een spannend verhaal vertellen. Zij is er niet helemaal in geslaagd om deze twee genres op een geloofwaardige en natuurlijke manier met elkaar te verbinden. De allegorische vertelling gaat soms ten koste van de geloofwaardigheid en leesbaarheid van het verhaal. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de personages plotsklaps Bijbelpassages citeren.

Conclusie

Het verraad van Meshach is een vlot geschreven verhaal, met een duidelijke christelijke boodschap. Wat betreft taalgebruik en ontwikkeling van de plot had het verhaal aan kracht kunnen winnen.

Info auteur

Wiesje Berghuis schrijft magische jeugdboeken met een diepere laag. Ze is getrouwd en moeder van drie kinderen. *Het verraad van Meshach* is haar vijfde boek.

	Titel: Mijn naam is Edith Auteur: Lianne Biemond Illustrator: Marlies Biemond Uitgeverij: De Banier
---	---

Samenvatting

Mijn naam is Edith vertelt het waargebeurde verhaal van Edith Roseij Beek, een Joods meisje dat tijdens de Tweede Wereldoorlog opgroeit in Gouda. Aan het begin van het verhaal leidt Edith een gewoon kinderleven met school, spelen en zwemmen. Wanneer de Duitse bezetter steeds meer anti-Joodse maatregelen treft, verandert haar onbezorgde kinderleven ingrijpend en wordt haar wereld steeds kleiner. Uiteindelijk moet Edith afscheid nemen van haar vertrouwde omgeving en onderduiken. Het tweede gedeelte van het verhaal maakt op indringende wijze invoelbaar hoe het leven van dit Joodse meisje ingrijpend veranderde tijdens de oorlog.

Vormgeving

Bij de vormgeving van *Mijn naam is Edith* is gebruik gemaakt van een fotocollage op de omslag. Daarin is archiefmateriaal van Edith verwerkt. Hoewel deze beelden inhoudelijk aansluiten bij het verhaal, vormen zij visueel geen mooi samengevoegd geheel.

Ook in het binnenwerk zijn historische foto's opgenomen. Bij enkele hoofdstukken geven portretfoto's van personages, voorzien van geboorte- en sterftejaar, al informatie prijs over het verloop en de afloop van het verhaal. De foto's zijn niet altijd zorgvuldig uitgesneden of logisch in de tekst geplaatst, waardoor de opmaak soms een onoverzichtelijke indruk maakt.

Naast de foto's staan er ook illustraties in het boek. Deze contrasteren verschillende keren met het verhaal, zo wordt Edith veel jonger afgebeeld dan ze in het verhaal is.

De combinatie van foto's en illustraties zorgt tijdens het lezen voor verwarring. Een duidelijke keuze voor óf fotografie óf illustratie had geleid tot een meer coherente vormgeving en presentatie.

Een sterk vormgegeven element zijn de zwarte pagina's met een brandende kaars (p. 176–177), die op indringende wijze verwijzen naar de donkere bladzijde uit de geschiedenis waar het verhaal naar toewerkt.

De tekst zelf is opgebouwd uit korte hoofdstukken, wat het boek toegankelijk maakt voor jonge lezers. De hoofdstuktitels bestaan uit zinnen uit het betreffende hoofdstuk.

Bij een aantal hoofdstukken zijn recepten opgenomen die in het verhaal voorkomen. Hoewel ze dus relatie hebben met de inhoud, dragen ze weinig bij aan het verhaal. Hun toevoeging voelt daardoor onnodig en doet eigenlijk afbreuk aan indringende verhaal van Edith.

Plot en verhaallijnen

Het verhaal begint met een schets van Ediths leven vóór de oorlog. In deze eerste fase gebeurt relatief weinig en volgt de lezer vooral het alledaagse bestaan van het gezin. Hierdoor ontstaat een afwachtende spanning, want de lezer weet dat de oorlog zijn intrede zal doen en dat het leven van Edith ingrijpend zal veranderen.

Die omslag komt wanneer Edith moet onderduiken en het verhaal een andere toon krijgt. Vanaf dat moment wordt het leven in angst en onzekerheid voelbaar en neemt de spanning toe. Het verhaal krijgt meer vaart en weet de lezer sterker te betrekken, terwijl het toewerkt naar een onvermijdelijk dramatische afloop.

Door de keuze voor korte hoofdstukken, ontstaat er een relatief korte verteltijd, terwijl de vertelde tijd vier jaar beslaat (1939–1943). Het verhaal maakt daardoor regelmatig grote sprongen in de tijd. Dit zorgt voor een vlot leesritme, maar kan er ook toe leiden dat de lezer soms moet zoeken naar de samenhang en de precieze ontwikkeling van het plot.

Het slot is bijzonder krachtig en laat een diepe indruk achter. Het thema raakt en blijft resoneren bij de lezer. De eerdergenoemde zwarte bladzijde, gevolgd door het gedicht op pagina 179, vormt daarin een indringend en effectief slotakkoord: een moment van verstilling waarin eenvoud en zeggingskracht samenkomen.

Karakterisering

De hoofdpersoon van het verhaal is Edith. Je komt veel over haar te weten door beschrijvende passages, zoals p. 105 *zo moe zijn... toch was het een fijne dag*. Gevoelens, emoties en gedachten worden minder vanuit het personage zelf geschreven.

Een ander belangrijk personage is ‘tante’ Abelia Gunther, dominee van de remonstrantse gemeente te Zwammerdam. Hoewel zij een belangrijke rol speelt in het verhaal, blijft ze als personage wat aan de oppervlakte. Hoe de oorlog voor haar afliep, wordt in het verhaal en nawoord niet verteld.

Verder zijn er veel personages in het verhaal, die soms opduiken en verder geen duidelijke rol spelen. Dit maakt het verhaal wat onoverzichtelijk.

Vertelstijl

De vertelstijl van dit boek is moeilijk te vatten, ook is het boek moeilijk in een genre te plaatsen.

De auteur wil duidelijk recht doen aan de historische feiten die bekend zijn, maar wil tevens een verhaal vertellen. De vele historische feiten nemen veel ruimte in, waardoor er weinig ruimte overblijft om met verhalende elementen een verhaal schrijven. De historische feiten en verhalende elementen zijn niet samengevloeid tot een geheel.

De wisselende vertelstijl maakt het ook lastig om een duidelijk leeftijdsindicatie te geven. Het verhaal over een jong Joods meisje in de WO2 sluit aan bij kinderen in de bovenbouw van het basisonderwijs. De meer beschrijvende elementen passen beter bij een oudere lezersdoelgroep.

In het slot van het verhaal gebruikt de auteur een mooie vertelstijl met weinig woorden en kortere zinnen. Dit draagt bij aan het krachtige slot. Deze stijl had ook in het voorgaande toegepast mogen worden.

Christelijk element

In het verhaal is er aandacht voor zowel christelijke als joodse elementen. Edith groeit op binnen een Joodse gemeenschap met eigen tradities en gebruiken, die op verschillende momenten in het verhaal een plaats krijgen. Zo speelt het Chanoekafeest – het Joodse feest van het licht – een betekenisvolle rol in het verhaal.

Bijzonder is het gesprek waarin ds. Abelia Gunther met Edith spreekt over de verschillen en overeenkomsten tussen hun religieuze tradities. Daarbij wordt Kerst, het christelijke feest van het Licht, vergeleken met Chanoeka.

Goed dat het er recht wordt gedaan aan het remonstrantse gedachtegoed, hoewel dit op punten afwijkt van het christelijke gedachtegoed zoals veel (reformatorische) lezers dat kennen. Dit wordt historisch zorgvuldig en passend binnen de context van het verhaal weergegeven. Hetzelfde geldt

voor de beschrijving van Joodse tradities, die op respectvolle en historisch verantwoorde wijze worden beschreven.

Conclusie

De jury heeft waardering voor de keuze om dit indringende levensverhaal van Edith te vertellen. Hiermee draagt Lianne Biemond bij aan het doorgeven van de geschiedenis, 'opdat wij nooit vergeten'. Omdat het zo belangrijk is om deze verhalen te blijven vertellen, voelde de jury ook enige schroom om kritisch te zijn op het verhaal als verhaal.

Naast de sterke historische en nog steeds relevante inhoud van het verhaal, is er namelijk wel ruimte voor verbetering. De vormgeving en verhaalontwikkeling hadden met duidelijkere keuzes sterker neergezet kunnen worden. Daarmee was het verhaal sterker geworden en had de boodschap meer impact kunnen hebben.

Info auteur

Lianne Biemond is kinderboekenschrijver en heeft verschillende boeken en series voor jonge lezers op haar naam staan. Eerder schreef zij onder meer de *Wereldserie* en de series *Avonturen van Steef en Stiekel* en *Taco en Cato*.

Marlies Biemond is illustrator en werkt voor zichzelf onder de naam MiesMuis. Eerder illustreerde ze de prijs voor het Hoogste Woord.

Titel: Jip en Jens - Een gevaarlijke wolf.
Auteur: Michel de Boer
Illustraties: Michel de Boer
Uitgeverij: Buddy Books

Samenvatting

Jip en Jens horen dat er een wolf in het bos rondloopt en gaan naar hem op zoek. Bij die zoektocht ontmoeten ze een boswachter, zien ze een man met een geweer en raken in gesprek met twee fotografen. Allen spelen een rol in het verhaal. Als de jongens op de terugweg een leuke band krijgen, willen ze hulp vragen bij een boer. Ze zien hem in de schuur met een geweer. Is hij de man uit het bos? Dat gelooft hun vader niet, dus gaan ze zelf op onderzoek uit. Bij de boer vinden ze een kogel. Deze willen ze aan de boswachter geven bij een excursie, maar de juf pakt hem van hen af en belt hun vader. De politie raakt betrokken en zij vinden een match met de kogels uit het geweer. De boer wordt opgepakt, de jongens komen in de krant als helden en de wolf gaat naar de dierentuin. De titel sluit aan bij het onderwerp, al blijken de mensen gevaarlijker dan de wolf zelf.

Vormgeving

Dit deel uit de serie *Jip en Jens* is opvallend verzorgd uitgegeven. De omslag is kleurrijk en fris en trekt met bange jongens in een boom de aandacht. De titel springt eruit met rode, steeds groter wordende letters. Daarnaast is de tekst gedrukt op stevig papier en elk hoofdstuk heeft een full colour illustratie. Daarmee heeft de uitgever geïnvesteerd in dit boek.

Jammer is dat de illustratie op de omslag niet overeenkomt met de inhoud van het boek, waarin maar één jongen in de boom zit. Ook is de jury niet onverdeeld enthousiast over de stripachtige stijl. Jip en Jens lijken een totale kopie van elkaar.

Plot en verhaallijnen

Door over een wolf te spreken, weet de auteur gelijk de aandacht van lezers te pakken. Niet alleen vanwege het gevaar, maar ook omdat het een actueel onderwerp is. De veelheid aan personages en het auctorale perspectief maken het tegelijk lastig om goed het verhaal in te stappen, omdat de lezer zich moeilijk op één personage kan focussen. Daarnaast lijkt de situatie in de klas de juf licht uit de hand te lopen, wat de aandacht van het eigenlijke verhaal wegtrekt.

De verhaallijn rondom de wolf en de zoektocht van Jip en Jens is duidelijk en biedt veel verhaalmogelijkheden. Jammer genoeg zijn die echter niet altijd benut. Zo ontstaat tussen hoofdstuk 1 en 2 een plan bij de tweeling. Juist dát beschrijven had het verhaal spanning kunnen geven. Wel zijn spanning en meer ontspannen momenten goed afgewisseld.

Het plot kent wat momenten die ongeloofwaardig overkomen. Jip heeft de boer en de jager vanuit de verte gezien, maar weet toch dat ze dezelfde persoon zijn (p. 20-21). Ook de demonstratie bij het bos, de worsteling van de agent met de boer en het moment waarop de jongens de kogel tonen zijn matig beschreven. Een misser is daarnaast dat een wilde wolf helemaal niet geplaatst kan worden in een dierentuin¹.

Karakterisering

De personages in *Een gevaarlijke wolf* zijn wat vlak. Jip en Jens worden neergezet als dapper dan wel angstig, maar zijn verder vrijwel inwisselbaar. Dit staat identificatie in de weg. Ook motieven van de andere personages blijven onderbelicht. Waar komt bijvoorbeeld de plotselinge omslag van de boer aan het eind vandaan? De functie van vaders vriendin Eva in het verhaal is niet duidelijk.

¹ <https://www.bnnvara.nl/vroegevogels/artikelen/wolf-veluwe-meteen-aanpakken-of-verwijderen>

Vertelstijl

De vertelstijl in dit boek is beschrijvend en vertellend, denkruimte wordt al ingevuld. De zintuigen worden minimaal geprikkeld, bijvoorbeeld met een summiere omschrijving als een *open plek met heide en gras* (p. 9).

Vanwege het auctorale perspectief lukt het, in dit toch al dunne boekje, niet goed om in het hoofd van Jip en Jens te komen. Soms lijkt het meer het verhaal van de volwassenen.

Een gevaarlijke wolf bevat enkele taalfouten of kromme zinsconstructies. *De jongens wensen hun succes* (p. 19); *Jens knijpt het laatste beetje mayo uit de fles boven zijn bord* (p. 23).

Christelijke element

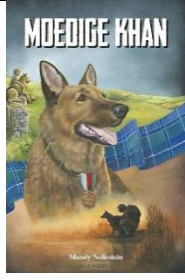
In dit boek zijn geen verwijzingen naar het christelijk geloof opgenomen. Anderzijds bevat het ook geen aanstootgevende elementen.

Conclusie

Michel de Boer heeft met *Jip en Jens – een gevaarlijke wolf* een actueel thema opgepakt. Dit verhaal had echter qua uitwerking van personages en plot nog sterk aan kracht kunnen winnen.

Info auteur

Michel de Boer is illustrator en schrijver. Hij illustreerde al meer dan vijfhonderd boeken. Zelf schreef hij zestig boeken, waarvan de bekendste de serie *Opa Knoest* is. *Jip en Jens – Een gevaarlijke wolf* is het derde deel in een serie over de tweeling.

	Titel: Moedige Khan Auteur: Mandy Nellestein Illustrator: Mandy Nellestein Uitgeverij: Koster
---	---

Samenvatting

Barry groeit op in Zuid-Engeland. Nadat hij polio heeft gehad, is zijn been licht verlamd gebleven. Zijn ouders besloten om hem een herdershond te geven. Barry heeft hem Shep genoemd. Shep helpt Barry bij dagelijkse handelingen en is zijn beste vriend geworden. Dan breekt de Tweede Wereldoorlog uit. In 1942 besluit Barry's vader zich aan te melden als soldaat in de oorlog. Zijn ouders besluiten na een oproep in de krant ook Shep uit te lenen aan het leger. Shep wordt opgehaald en krijgt een uitgebreide training. Zijn nieuwe baas heet Jim Muldoon en Jim geeft de hond een nieuwe naam: Khan. Na bijna twee jaar trainen is het eindelijk zover: Jim en Khan worden uitgezonden. Tijdens de missie komt Jim in het water terecht. Khan weet op de kant te komen, maar mist zijn baasje. Hij springt terug het water in, vindt Jim en weet hem naar de kant te trekken. Jim herstelt in een noodhospitaal en beseft dat hij bij thuiskomst in Engeland Khan weer terug zal moeten geven. Khan krijgt een medaille voor zijn getoonde moed. Barry krijgt zijn hond terug, maar merkt dat Shep veranderd is. In 1947 worden Shep en Barry uitgenodigd voor een militaire parade. Voor de parade begint, wordt Shep enorm onrustig en ontmoet hij Jim weer. Shep is ontzettend enthousiast. Barry ziet hoe gelukkig Shep is bij Jim en met moeite geeft hij Jim de riem van Shep. Hij neemt afscheid van zijn hond. Jim neemt Khan mee naar zijn huis in de Schotse heuvels. Later wordt er een bronzen standbeeld van Khan gemaakt.

Vormgeving

Zowel omslag als illustraties zijn van de hand van de auteur. Het boek heeft een klassieke cover bestaande uit een aantal momenten uit het leven van Shep of Khan. Doordat de momenten zo verschillend zijn, oogt de cover wat rommelig. De illustraties in het boek zijn traditioneel. De mensfiguren zien er wat houderig uit. Het binnenwerk is duidelijk en rustig. Een aantal foto's is toegevoegd, zoals van het standbeeld van Shep.

Plot en verhaallijnen

De setting van het verhaal vond de jury interessant. De intro maakt nieuwsgierig: welk verhaal hoort hierbij? De verhaallijn is goed te volgen, maar de uitwerking van het plot kan verbetering gebruiken. Het verhaal draait om Khan, maar de perspectieven wisselen nu al eens. Dat haalt de vaart uit het verhaal. In het eerste deel van het boek wordt het verhaal vanuit Barry verteld, daarna vanuit Shep, Jim en in hoofdstuk 12 ineens vanuit Anna. De jury had liever gezien dat de auteur een keuze had gemaakt. Het verhaal had daardoor aan kracht kunnen winnen.

Een groot deel van het boek volgt de training van Khan. Het blijft onduidelijk waar Khan precies voor getraind wordt. Ook is niet duidelijk waarom dat twee jaar duurt. In het boek is namelijk te lezen dat hij pas in 1944 wordt ingezet. Het blijft eveneens onduidelijk wat precies de missie van Jim en zijn collega's is en welke rol Khan daarin moet spelen.

Karakterisering

Barry, Jim en Khan zijn de hoofdpersonen in dit verhaal. Helaas komen de personages niet echt tot leven.

De jury vroeg zich af hoe oud Barry is aan het begin van het verhaal. Zo kan hij pas na veel oefenen bij de deurkruk op p. 11 terwijl hij maar één kruk heeft. Barry toont moed, heeft doorzettingsvermogen en kan zich opofferen. Deze karaktertrekken komen ook terug in de levens van Shep en Jim.

De ouders van Barry spelen vooral aan het begin een rol. Barry's vader vertelt dat hij zich heeft aangemeld bij het leger en hij heeft direct ook Shep aangemeld. De jury vond dat vanuit pedagogisch oogpunt geen goede zet. De hond is voor Barry erg belangrijk. Zijn hond wordt hem ontnomen, terwijl hij ook zijn vader moet gaan missen.

De jury vraagt zich af hoe realistisch het perspectief van de hond is. Bijvoorbeeld op p. 45: *Shep kwispelt. Hij mag deze jongeman graag. Hij is eerlijk naar hem en behandelt hem met respect.* Wordt een hond hier niet te menselijk benaderd?

De trouw van Khan wordt mooi beschreven.

Als Khan het water inspringt om Jim te redden, roept een andere soldaat: '*Khan, nee!*' (p. 67). Khan redt z'n baasje, maar daarna ligt Jim de hele nacht in de kou op de kant, zonder dat zijn makkers hem komen zoeken. Dat is onwaarschijnlijk.

De verschillende karakters maken geen ontwikkeling door en hadden beter uitgewerkt kunnen worden. De auteur had veel meer over hen kunnen vertellen. Bijvoorbeeld over Jim: heeft hij geen familie?

Hoofdstuk 12 over Anna valt uit de toon, omdat Anna verder geen rol speelt. De jury dacht dat Anna een relatie met Jim zou krijgen.

Vertelstijl

Het verhaal is sterk beschrijvend. Het 'show, don't tell' principe wordt vrijwel niet toegepast. De schrijfstijl is netjes en verzorgd. De auteur vult veel in, zie bijvoorbeeld het citaat in de flaptekst: *met een ongekende kracht en grote onvoorwaardelijke trouw*. Het was krachtiger geweest als de trouw en kracht uit het verhaal zelf duidelijk waren geworden.

Jammer dat er foutjes in de tekst zijn geslopen. Bijvoorbeeld op p. 31: 'Sep'; p. 10: 'bovenaan'; p. 27: 'iets dat'. Het woordje 'weer' komt vaak voor en op p. 60 wordt in één zin tweemaal het woord 'alleen' gebruikt.

Op p. 24 staat een prachtige zin: 'Keer op keer is het alsof ze door een tunnel gekropen zijn en weer samen in een nieuw licht staan.'

Christelijk element

Het christelijk element is duidelijk aanwezig. Bijvoorbeeld in de gebeden om bewaring, p. 21. Khan wordt een 'Godsgeschenk' genoemd (p. 59). Opoffering is een belangrijk thema. Barry offert zijn eigen geluk op voor Shep. Khan offert zich op voor Jim. Aan het einde van het verhaal geeft Barry Khan terug aan Jim. God wordt aangesproken met 'Gij'. De personages zijn erg vroom. Jim en zijn maten komen over als ernstige christenen.

Conclusie

Met de boek heeft de auteur een poging gedaan om het originele, waargebeurde verhaal van een herdershond tijdens de Tweede Wereldoorlog te vertellen. De uitwerking hiervan laat helaas te wensen over.

Info auteur en illustrator

Mandy Nellestein is illustrator en heeft met *Moedige Khan* haar eerste jeugdboek geschreven. De illustraties in dit boek en het omslag zijn van haar eigen hand.

	Titel: De Kinderkoning en de Goede Dadenstrijd Auteur: Thijs Noorlandt Illustrator: Marja Meijer Uitgever: Vuurbaak
---	---

Samenvatting

Omdat kinderkoning Josia bijna achttien is, moet er een opvolger gekozen worden. Om die te vinden, organiseert Josia een talentenjacht, waar kinderen alleen aan mee mogen doen als ze vijf goede daden hebben gedaan.

Mira kan prachtig muziek maken en wil graag meedoen met de talentenjacht. De oom van Mira wil daar echter een stokje voor steken, omdat hij hoopt dat zijn achterneef Kilran wint. Na een brief van haar buurman zorgt Josia dat Mira toch mee kan doen, hoewel haar zelfgemaakte instrument ondertussen wel gesloopt is door haar oom.

Mira kiest Josia als helper om vijf goede daden te volbrengen, zoals iemand van spinnenangst af helpen en een dorpsconflict beëindigen. Ook Kilran doet zijn best, maar hij speelt vals en valt uiteindelijk af.

Tijdens een opdracht stuiten ze op het instrument van Mira, die ze vrijwel helemaal kunnen maken. Dan is het tijd voor de talentenjacht. Mira wint en wordt de nieuwe kinderkoning.

Vormgeving

Het cover van dit boek past mooi in de serie. Enkele elementen van het verhaal zijn op de voorkant weergegeven, zoals een krokodil, harp, muziknoten en de hoofdpersonen. De frisse kleur, vrolijke uitstraling en leuke belettering op het cover zien er professioneel uit en maken het aantrekkelijk dit boek te gaan lezen.

De illustratie van Josia toont hem jonger dan een achttienjarige.

Het binnenwerk is prettig en strak opgemaakt. Lezers zullen de kleine illustraties her en der in het boek waarderen.

Plot en verhaallijnen

Dit deel van de serie start met een scène die doet denken aan Assepoester: een meisje moet hard werken voor haar oom. Ze heeft talent voor het maken van muziek, maar haar oom laat haar niet mee doen aan de wedstrijd. De spanning in deze verhaallijn draait om de vraag of het haar toch lukt. Dit had nog sterker geworden, als het perspectief op enkele plekken anders gekozen zou zijn, zoals het opgesloten zijn door haar oom vanuit Mira zelf. Hoe verder Mira in de opdrachten komt, hoe groter de spanning of het uiteindelijk wel gaat lukken.

De tweede lijn, gestart in hoofdstuk 2, is dat er een nieuwe koning moet worden gekozen, die mensen wil dienen en die niet gaat voor eigen eer of rijkdom. Het middel hiervoor is de Goededadenstrijd. Dit doet enigszins denken aan *Koning van Katoren*. De goede daad in Twiststroom vond de jury een prachtig voorbeeld van een gelaagd probleem. Er is urgentie, het doet ertoe.

Ditzelfde is zichtbaar bij de agressieve alligator. Hier staat wat op het spel. Mira en Josia willen dit probleem beiden oplossen, omdat ze zien hoe de mensen eronder gebukt gaan.

Andere goede daden draaien om kleinere medemenselijkheid, zoals iemand van spinnenangst afhelpen of een snoepje brengen, wat ging over moeite doen voor iemand, waardoor die zich gezien weet. De auteur laat zien dat grote en kleine daden ertoe doen.

Het cliché van een vogel die een luchtballon lek prikt is wat flauw en voorspelbaar gekozen (p. 141). Er staan enkele verwijzingen naar andere delen in het boek, zoals een rennende Warrie en natuurlijk ook Rabat, de oom van Mira. Sommige worden uitgelegd in een voetnoot, andere niet, waardoor deze voor nieuwe lezers onduidelijk blijven. Tegelijk is het boek goed te volgen zonder de verwijzingen.

Alle lijntjes in het verhaal worden afgerond in de laatste hoofdstukken van het boek.

Karakterisering

Mira is haar moeder verloren, haar vader kent ze niet en ze woont bij haar oom. Ze heeft een bijzonder talent, het maken van muziek, en kan goed met dieren omgaan, wat bij de opdrachten handig blijkt te zijn. Verder 'krimpt ze een beetje in elkaar' (p. 39) als Josia zijn hand heft voor een high five, wat erop wijst dat ze geslagen is (door haar oom?).

Mira is een soort Assepoester: ze wordt slecht behandeld, ze verloor haar ouders en ze heeft geen enkele kans. Ze wordt hier als het ware uit bevrijd. Vervolgens is het aan haar om zich ook innerlijk niet meer te laten bepalen door wat haar oom zei en door haar onzekerheid.

Op pagina 104 wordt ze bemoedigd door Ellis, die bewondering heeft voor 'hoe je omgaat met mensen en keuzes maakt vanuit je hart. (...) Dat vind ik koninklijk.' Bij de kluizenaar zet Mira een laatste stap. Ze laat los dat ze dom zou zijn, een niet talentvol meisje. Ze accepteert dat ze niet alles zelf hoeft te kunnen. Dan glijdt ze als eerste naar beneden, als om dat te bevestigen.

De oom van Mira is vooral een nare, gemene man. Hij kleineert Mira, terwijl hij zijn achterneef ophemelt. Mira en haar neef lijden hier op een bepaalde manier onder.

Kilran is gelaagder. Hij blijkt op het eind meer te zijn dan een willoze pop in de handen van zijn oom, gedurende het verhaal doet hij pogingen om tegen zijn oom in te gaan (p. 52).

Vertelstijl

De auteur heeft een creatief en vlot lezend verhaal neergezet in een setting waar kinderen enthousiast van worden. Details in het verhaal passen bij de situaties, zoals wortelsap drinken bij twee moestuiniers (p. 86). Regelmatig zijn er humorvolle knipoogjes. Zo komen jufs en meesters met rode pennen en stickers aan om de brieven met goededaadverzoeken 'na te kijken' (p. 20 – 21). Ze mogen niet op spelfouten letten. Ook woorden zijn creatief gekozen, zoals de Mira-Q-leus (p. 9) en de hek-poos-uur-therapie (p. 45).

Niet alle beschrijvingen zijn goed te volgen, zoals het glazen hart rond het paleis (p. 39).

De auteur weet, zoals past bij dit genre, op de meeste plekken in balans te blijven als het gaat om het neerzetten van typetjes en het uitvergrooten van situaties. Soms schiet hij door, zoals op pagina 72 met de reacties van de broers Ben en Bob: 'Lieve Benniebroer...'; 'O, Bobbiebro...'

Regelmatig staan er zinnen die verbetering kunnen gebruiken.

- Pagina 11: 'De donkere wenkbrauwen van de man zitten nu vlak boven zijn kleine ogen, terwijl hij Mira kwaad aankijkt.' → show, gevolgd door tell.
- Pagina 25: 'Josia staat van nieuwsgierigheid op.' → het woord nieuwsgierigheid is overbodig.

Christelijk element

De auteur heeft in dit boek het doen van goede dingen voor een ander op een creatieve manier onder de aandacht gebracht. Mira liet op een gegeven moment haar wens om te winnen los, om iemand toch nog te kunnen helpen, waarmee ook offers brengen aan bod komt.

De diepere laag van je verleden los durven laten en dat niet te laten bepalen wie je bent, zal voor veel kinderen pas inzichtelijk worden door nabespreking.

Conclusie

Met *De Kinderkoning en de Goede Dadenstrijd* heeft de auteur weer een fantasierijk, laagdrempelig en vlot lezend boek neergezet, waarin mooie thema's aan de orde komen. Kinderen zullen genieten van dit boek.

Info auteur

Thijs Noorlandt is getrouwd en heeft vier kinderen. Hij is journalist voor Groot nieuws radio en heeft drie delen geschreven in de serie *De Kinderkoning*. Daarnaast is deel 1 van een nieuwe serie *Welkom in Avontura* uitgekomen. Ook schreef Thijs *Het grote opblijfavondboek*.

Titel: Ster en de verboden film
 Auteur: Willemijn de Weerd
 Illustrator: Flashworks ontwerpers
 Uitgeverij: Columbus

Samenvatting

Ster is een Joods meisje van 12 jaar en leeft tijdens de Tweede Wereldoorlog. Op een dag hoort Ster dat haar ouders moeite hebben met het vinden van een onderduikadres voor hun gezin. Ster besluit om met Janne, haar beste vriendin, een plek in te richten op de boerderij van Janne. Als ze bijna klaar zijn, stijgt de spanning bij Ster in huis. Ze weet stiekem weg te glippen naar Janne. Ze vertellen de vader van Janne over de plek en hij gaat de rest van het gezin van Ster ophalen. Maar ze zijn al gevlucht.

Ster wordt door Jannes vader naar Opa Bakker en tante Cor gebracht. Opa brengt haar naar Het Verscholen Dorp. Dat zijn schuilhutten diep in de bossen op de Veluwe. Daar moet ze zien te overleven. Als Arne en zijn vrienden op een dag bezig zijn met het maken van foto's in het dorp, ontstaat het plan om een film te maken van het leven daar. Dat brengt grote risico's met zich mee, dus vindt niet iedereen dit een goed plan. Ster zet door. De film wordt gemaakt en de maker vertelt waar hij zit ondergedoken en waar hij de film zal verstoppert. Helaas wordt dat huis ontdekt en de film raakt beschadigd.

Later wordt het dorp ontdekt door de Duitsers en moeten ze vluchten. Ster weet het fotorolletje van Arne net op tijd mee te nemen. Ze komt terecht in het huis van de vader van Arne. Haar familie zit daar toevallig ook ondergedoken. De foto's kan ze daar ontwikkelen. Aan de hand van de foto's vertelt ze haar verhaal aan haar ouders. Na de oorlog wordt de film die door Sters vader gemaakt is van de foto's vertoond op de boerderij van Janne. Daar komen allerlei mensen bij elkaar die betrokken zijn geweest bij Het Verscholen Dorp. Opa Bakker is er niet bij, hij is gefusilleerd door de Duitsers. Ster is hier erg verdrietig om, maar vindt toch dat het verhaal verteld moet worden.

Vormgeving

Het is opvallend dat *Ster en de verboden film* anders vormgegeven is dan *Alleen maar zee* en *Papa, waar blijf je?* terwijl de opzet van deze drie boeken hetzelfde is. Dit boek heeft een originele omslag, de jury heeft daar waardering voor. De kleurstelling, omlijsting van de boom en het silhouet van Ster vormen een mooi geheel. Het karakter van Ster past goed bij hoe ze is afgebeeld. De foto van Het Verscholen Dorp op de achtergrond wijkt qua stijl af.

Het binnenwerk oogt rustig en duidelijk. Het nawoord, foto's, plattegrond en woordenlijst zijn duidelijk gescheiden van het verhaal en vormen een mooie toevoeging.

Plot en verhaallijnen

De spanning is op de eerste pagina al merkbaar. Het is oorlog, het gezin van Sterre is Joods en er verdwijnen steeds meer Joden. Het lukt niet om een onderduikadres te vinden, omdat haar broertje Levi nog te klein is. Ster komt in actie en gaat met haar vriendin op zoek naar een onderduikadres dat geschikt is voor het hele gezin. Ster komt in Het Verscholen Dorp terecht.

Daar verandert de focus. Ster wil alleen maar dapper zijn en dat aan haar ouders laten zien. Ze wil dat haar ouders trots op haar zijn, p. 52: *Een film, wat een fantastisch idee! Dan konden mijn ouders nog beter zien hoe dapper ik was.* Het gevaar van de oorlog lijkt nauwelijks meer een rol te spelen. Het gaat om overleven in Het Verscholen Dorp, maar Ster wil dapper zijn en haar ouders trots

maken. Ze heeft maar één doel: *Mijn ouders vertellen waar ik de afgelopen tijd mee bezig was geweest zodat ze zouden weten hoe dapper ik was*. Deze verandering is voor de lezers moeilijk mee te maken. Het zou juist realistisch en meer in de lijn van het verhaal moeten zijn om haar gezin terug te vinden en de oorlog te overleven.

Er kwamen nog meer vragen op bij de jury: Hoe kan het dat haar ouders zonder Ster vertrokken zijn en niet bij Janne zijn gaan kijken of Ster daar te vinden was? Hoeveel mensen uit Het Verscholen Dorp zijn omgekomen? Hoe brengt Ster in Het Verscholen Dorp de dag door? Tussen hoofdstuk 26 en 27 (het einde van de oorlog) zit een grote sprong. Er missen jaartallen. Het lijkt of Ster maar een paar weken in het dorp zit. Het is wel erg toevallig dat de ouders van Ster bij de vader van Arne zitten ondergedoken.

Het komt niet realistisch over dat Ster en haar vader vlak voor de vlucht een 'film' maken, p. 108. De vader van Arne wordt neergezet als een zeurpiet: hij wil dat de ouders van Ster snel vertrekken naar een ander onderduikadres, omdat de Duitsers in aantocht zijn. Terwijl op p. 111 blijkt dat de Duitsers inderdaad aan de deur kwamen.

Karakterisering

Ster wordt neergezet als een dapper en zelfbewust meisje. Ze wil net zo moedig zijn als Esther en stralen, *net als Esther, door iets heel dappers te doen*, p. 81. De vergelijking met koningin Esther uit de Thorah is heel expliciet gemaakt, maar mist de plank volgens de jury. Koningin Esther zegt: 'Kom ik om, dan kom ik om' en ze is bereid zichzelf weg te cijferen voor haar volk. Het gaat haar niet om zichzelf, terwijl Ster in dit verhaal zelf wil stralen. Haar enige doel is om haar ouders trots te maken. Daar lijkt haar identiteit vanaf te hangen. Uit het verhaal blijkt niet dat er reden is voor Ster om aan te nemen dat haar ouders niet onvoorwaardelijk van haar houden. Ook is de jury van mening dat een meisje van 12 meer besef zou moeten hebben van de ernst van de oorlog dan Ster heeft. Ster heeft soms iets irritants over zich, bijvoorbeeld p. 57: *Het was maar goed dat ik me ermee bemoeid had...* Of als ze met Arne en zijn vrienden praat, p. 50, 54, 60. Soms kun je als lezer met Ster meevoelen, p. 78: *Ik ben het zat. Ik wil naar huis. Ik wil naar vroeger*. In een paar woorden zegt ze hier heel veel. En dan wordt Ster een meisje van vlees en bloed en voel je met haar mee.

Meneer Regel is de enige die beseft dat de foto's en de film heel gevaarlijk kunnen zijn. Hij wordt negatief neergezet, terwijl hij als enige het gevaar beseft. De jury vindt het negatieve beeld van hem niet terecht.

Vertelstijl

Het verhaal is geschreven in de ik-vorm en begint sterk: *Het begon allemaal met dat ene zinnetje dat ik niet had mogen horen*.

Sommige zinnen zijn veelzeggend, bijvoorbeeld op pagina 31: *Hij sloeg me op mijn schouders met zijn handen waar hij weleens in tufte. Maar ik vond het voor deze keer niet erg*.

Het verhaal is geschreven in de verleden tijd, maar soms staan er enkele zinnen ineens in de tegenwoordige tijd. Zie bijvoorbeeld op pagina 41: *Emmanuel lijkt me een mannetje dat overdrijft, maar als ik er twintig af haal zijn het er nog steeds veel*.

Het taalgebruik past niet bij de jaren 40. Bijvoorbeeld p. 51: *Er popten allemaal vragen bij me op; 'Wauw' of p. 21: gestrest; Ik ben er helemaal klaar mee*.

Vakantie vieren op een camping (p. 39) gebeurde niet in de jaren 40. Daarnaast vindt de jury de vergelijking tussen een camping en Het Verscholen Dorp misplaatst. Zo draagt deze vergelijking bij aan het feit dat Ster de ernst van de oorlog lijkt te missen. Een vakantiecamping ontstond pas in de jaren 50.

Christelijk element

Ster is Joods en viert de sabbat en gaat naar de sjoel. Haar vriendin Janne is christen. Voor Ster is het belangrijk dat de Tenach en het gebedenboek mee gaan naar de onderduikplek, ook al zegt Janne dat haar Bijbel lijkt op die van Ster. Dat het geloof niet alleen maar gewoonte is voor Ster, blijkt op bijvoorbeeld p. 65 waar Ster denkt: *De Eeuwige had ervoor gezorgd dat ze veilig waren*; p. 78-79

waar het Poerimfeest gevierd wordt en p. 85 waar Ster een schietgebedje doet. Het Joodse geloof is ook voor haar ouders meer dan alleen gewoonte, zie bijvoorbeeld p. 106 waar Sters vader zegt: *De Eeuwige heeft voorzien*. Twijfel aan G'd wordt ook benoemd, bijvoorbeeld op p. 78: *Maar het leek wel alsof Hij er niet was, alles liep fout*. De jury vond dit integer en is hier positief over.

Conclusie

Het verhaal van Het Verscholen Dorp is een belangrijk element uit de Tweede Wereldoorlog. De auteur heeft een poging gedaan om hierover te vertellen aan kinderen. De jury waardeert de onderwerpkeuze. Helaas is de auteur er niet in geslaagd de ernst van de oorlog voelbaar te maken. De focus ligt meer op de dapperheid van Ster en het maken van een film, dan op het leven in het dorp zelf. De oorlog lijkt hierdoor meer een spelletje dan de gevaarlijke werkelijkheid.

Info auteur

Ster en de verboden film is het 100^e boek van Willemijn de Weerd. Ze schreef eerder (historische) kinderboeken, bijbelstudiemateriaal, prentenboeken en dagboeken. Ze geeft regelmatig lezingen of allerlei onderwerpen en bezoekt graag scholen. Met haar boeken heeft ze meerdere prijzen gewonnen.